

Spotkanie informacyjno-edukacyjne

 MAŁOPOLSKA

Kraków, 2 grudnia 2016 r.

Praktyczne aspekty planowania systemu wdrażania, monitorowania i ewaluacji programów rewitalizacji

dr Janusz Jeżak
Instytut Ekonomiki Przestrzeni

I. PLANOWANIE PROCESU WDRAŻANIA

- 1.1. Podstawy prawne
- 1.2. Etapy zarządzania procesem rewitalizacji
- 1.3. Struktura organizacyjna zarządzania procesem rewitalizacji
- 1.4. Możliwe formy zarządzania procesem rewitalizacji

II. PLANOWANIE MONITOROWANIA I EWALUACJI PROGRAMU REWITALIZACJI

- 2.1. Czym jest monitorowanie, a czym ewaluacja
- 2.2. Typologia ewaluacji, kiedy i jaki typ powinniśmy zastosować
- 2.3. Planowanie procesu monitorowania
- 2.4. Kryteria systemu monitorowania
- 2.5. Ewaluacja, czy jest potrzebna, a jeśli tak to jak ją wykonać?

III. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU REWITALIZACJI

PREAMBUŁA [art. 3]

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji:

1. przygotowanie,
2. koordynowanie,
3. **tworzenie warunków** do prowadzenia rewitalizacji,
4. a także jej **prowadzenie w zakresie właściwości gminy** stanowią zadania własne gminy.

Realizując zadania gmina współpracuje z powiatem, województwem, administracją rządową oraz innymi podmiotami realizującymi na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

PREambuła [art. 5]

Prowadzenie i ocena rewitalizacji, polega w szczególności na:

- 1) poznaniu potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz dążeniu do spójności planowanych działań z tymi potrzebami i oczekiwaniami;***
- 2) prowadzeniu, skierowanych do interesariuszy, działań edukacyjnych i informacyjnych o procesie rewitalizacji, w tym o istocie, celach, zasadach prowadzenia rewitalizacji, wynikających z ustawy, oraz o przebiegu tego procesu;***
- 3) inicjowaniu, umożliwianiu i wspieraniu działań służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami oraz ich integracji wokół rewitalizacji;***

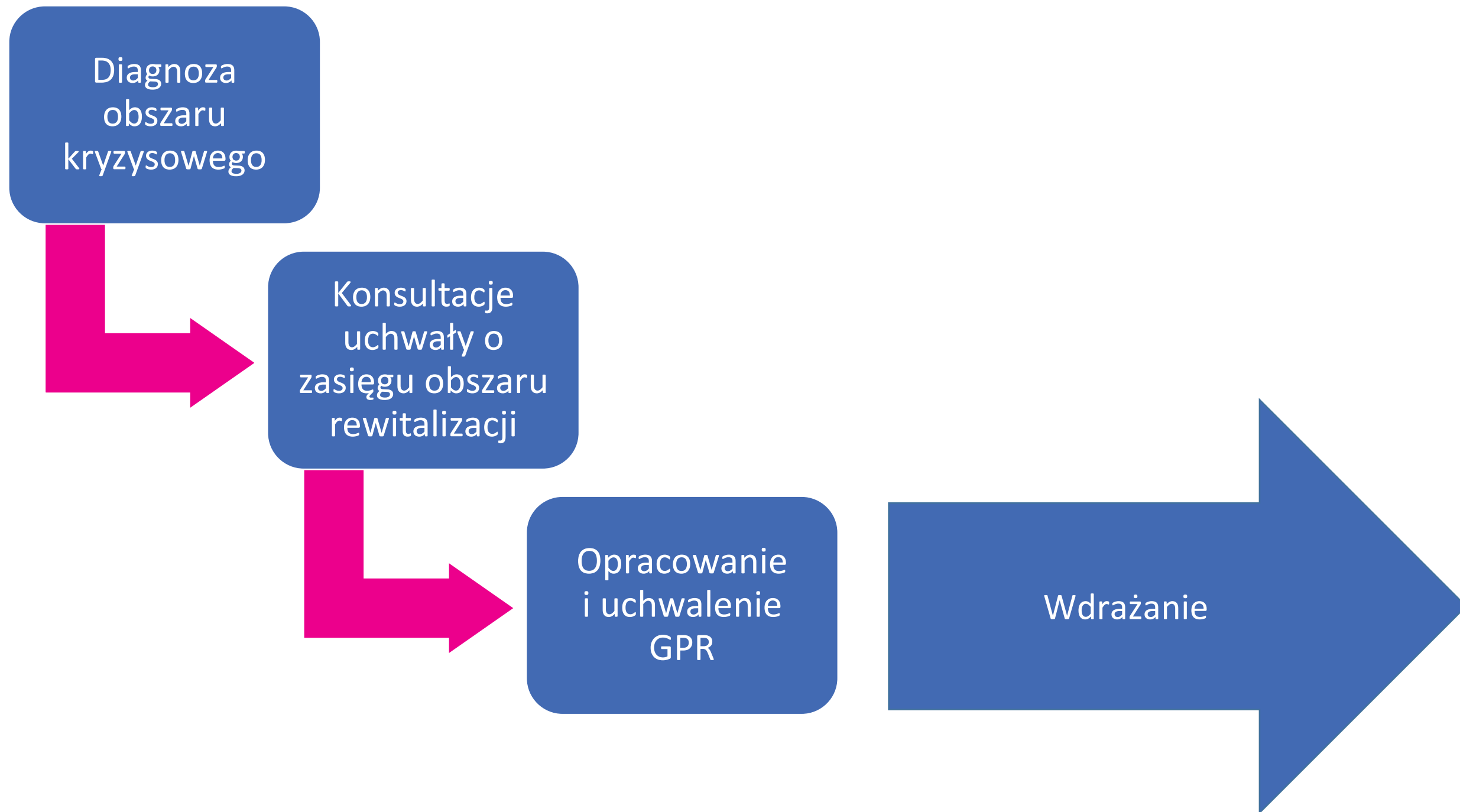
PREAMBUŁA [art. 5.]

Prowadzenie i ocena rewitalizacji, polega w szczególności na:

4) zapewnieniu udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji, w szczególności gminnego programu rewitalizacji;

5) wspieraniu inicjatyw zmierzających do zwiększania udziału interesariuszy w przygotowaniu i realizacji gminnego programu rewitalizacji;

6) zapewnieniu w czasie przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji możliwości wypowiedzenia się przez interesariuszy.

WPROWADZENIE NOWEJ STAWKI PODATKU [art. 7]

Oszacowanie dochodów z tytułu przyjęcia Uchwały rady gminy określającej wysokość stawek podatku od nieruchomości w roku 2016 r. od podatku od gruntów objętych obszarem rewitalizacji wprowadzoną do ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz. U. 2014 poz. 849 z późn. zm.) w art. 37 pkt 2 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. 2015 poz. 1777).

POWOŁANIE KOMITETU REWITALIZACJI [art. 7]

(Jeśli nie powołano wcześniej Komitetu)

Wójt, burmistrz albo prezydent miasta niezwłocznie po podjęciu przez radę gminy uchwały, określającej zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji, powołuje, w drodze zarządzenia, Komitet Rewitalizacji.

AKTUALIZACJA POLITYKI PRZESTRZENNEJ [art. 20]

W przypadku gdy ustalenia gminnego programu rewitalizacji są niezgodne ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, przeprowadza się postępowanie w sprawie zmiany tego studium, w celu jego dostosowania do gminnego programu rewitalizacji.

Dopuszcza się jednoczesne prowadzenie postępowania w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w sprawie uchwalenia albo zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

AKTUALIZACJA POLITYKI FINANSOWEJ [art. 21]

1. Niezwłocznie po uchwaleniu gminnego programu rewitalizacji, rada gminy wprowadza przedsięwzięcia rewitalizacyjne zawarte w tym programie, służące realizacji zadań własnych gminy, do załącznika do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej gminy, o którym mowa w art. 226 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.
2. Jeżeli dane dotyczące tych przedsięwzięć nie są wystarczające do wpisania ich do załącznika do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej gminy, rada gminy wprowadza przedsięwzięcia do tego załącznika niezwłocznie po ustaleniu niezbędnych danych.

OCENA AKTUALNOŚCI I STOPNIA REALIZACJI GPR

1. Gminny program rewitalizacji podlega ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta **co najmniej raz na 3 lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny** określonym w tym programie.
2. Ocena sporządzona przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta **podlega zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji** oraz ogłoszeniu na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej.

OCENA AKTUALNOŚCI I STOPNIA REALIZACJI GPR

3. W przypadku stwierdzenia, że gminny program rewitalizacji **wymaga zmiany**, wójt, burmistrz albo prezydent miasta występuje do rady gminy z wnioskiem o jego zmianę.

4. W przypadku stwierdzenia, w wyniku

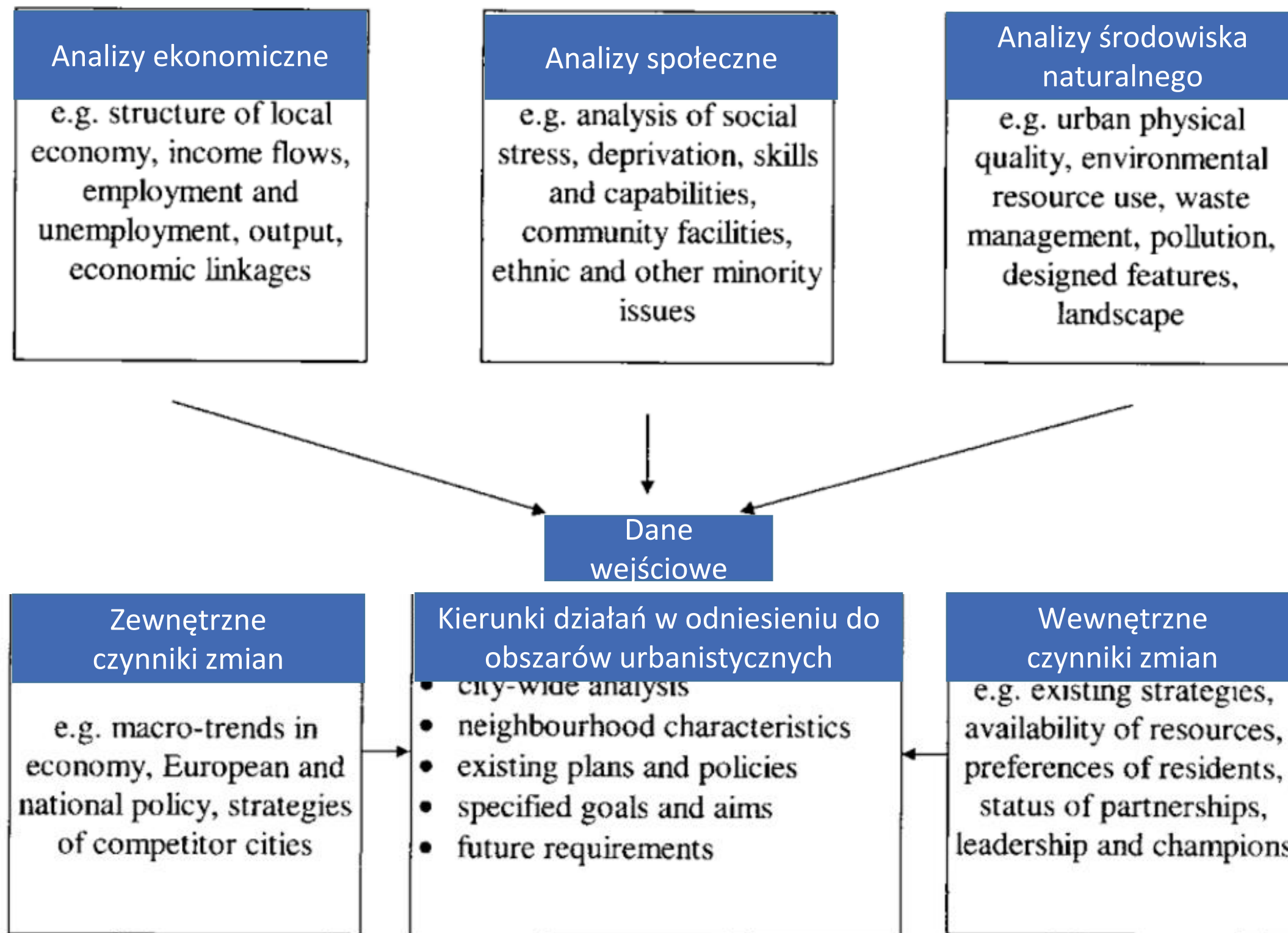
- **przeprowadzonej oceny stopnia realizacji gminnego programu rewitalizacji,**
- **osiągnięcia celów rewitalizacji w nim zawartych,**

rada gminy **uchyla uchwałę** w sprawie gminnego programu rewitalizacji w całości albo w części, z własnej inicjatywy albo na wniosek wójta, burmistrza albo prezydenta miasta.

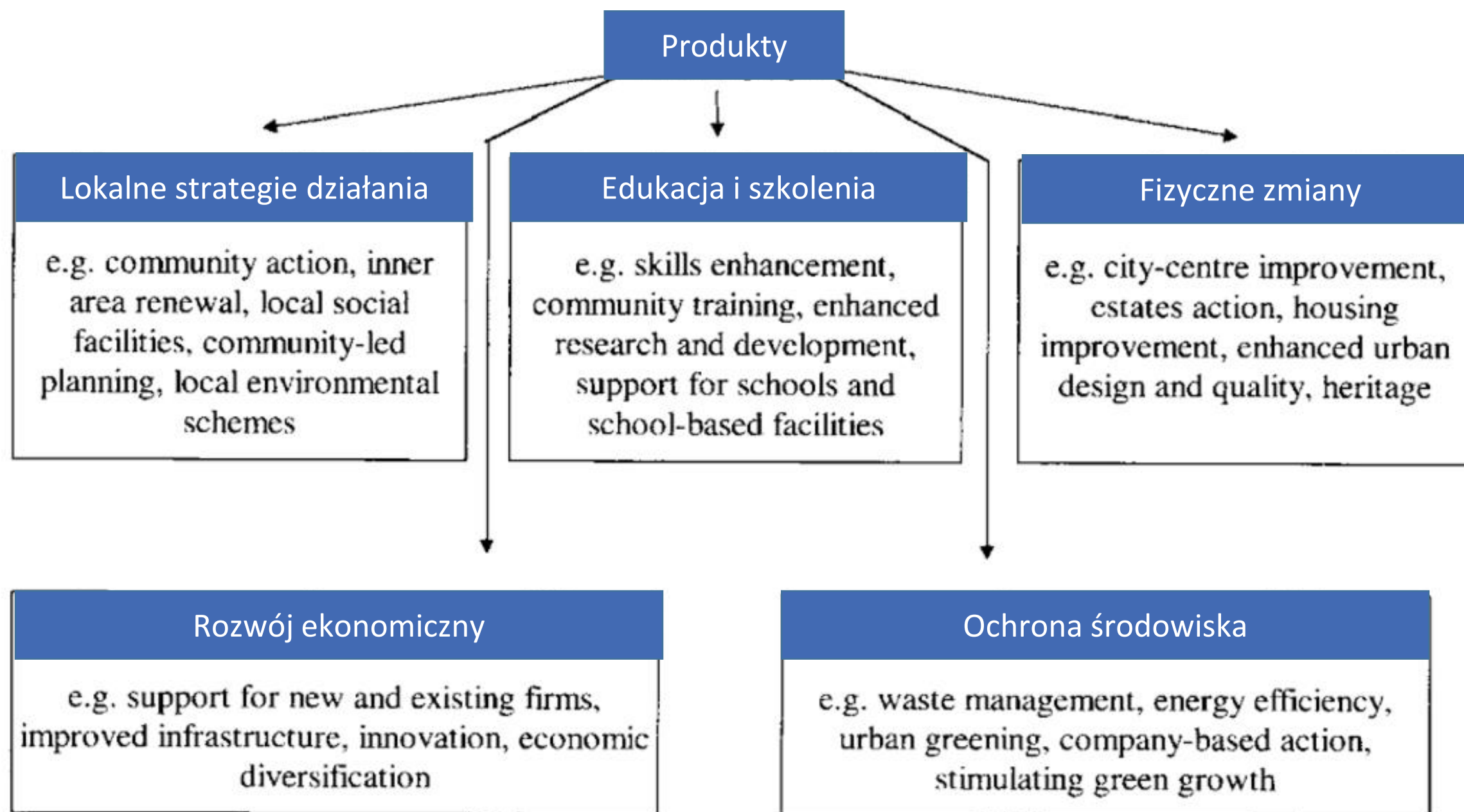
OCENA AKTUALNOŚCI I STOPNIA REALIZACJI GPR [art. 15.9]

Gminny program rewitalizacji zawiera w szczególności:

- system monitorowania i oceny gminnego programu rewitalizacji

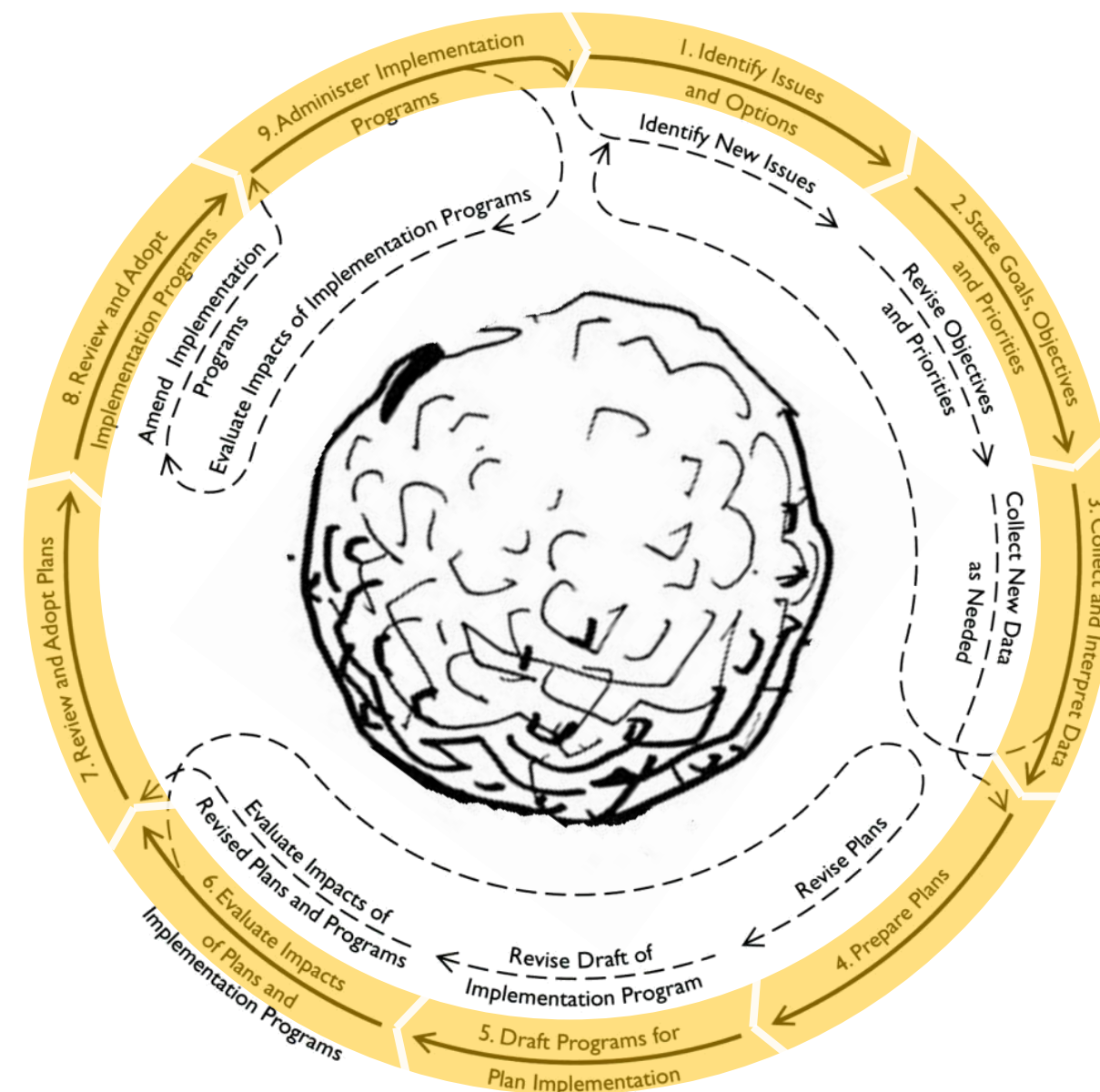
Roberts P., Sykes H. (ed.), *Urban regeneration: Handbook*, s. 20

Roberts P., Sykes H. (ed.), *Urban regeneration: Handbook*, s. 20

Iteracyjny proces zarządzania zmianą

1. Identyfikacja problemów i opcji
2. Ustalenie celów, możliwości i priorytetów
3. Zgromadzenie i interpretacja danych
4. Przygotowanie planu
5. Przygotowanie szkicu planu wdrożenia
6. Ocena wpływu planów, przygotowanie planu implementacji
7. Przegląd i zastosowanie programów
8. Przegląd i zastosowanie programów wdrożenia
9. Zarządzanie programami wdrożenia

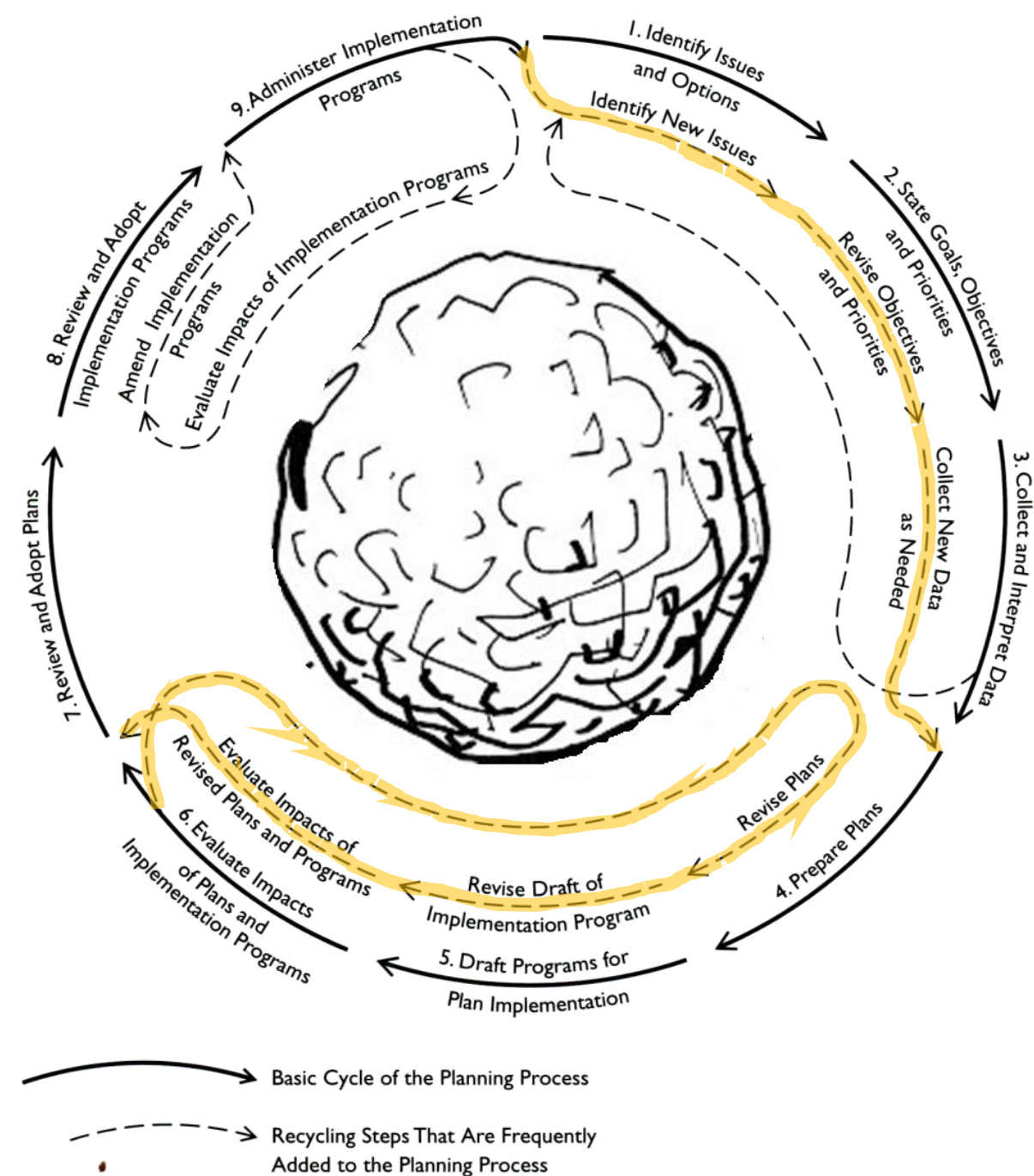
→ Basic Cycle of the Planning Process

- - - Recycling Steps That Are Frequently Added to the Planning Process

Źródło: *Planning and Urban Design Standards*, American Planning Association

Iteracyjny proces zarządzania zmianą

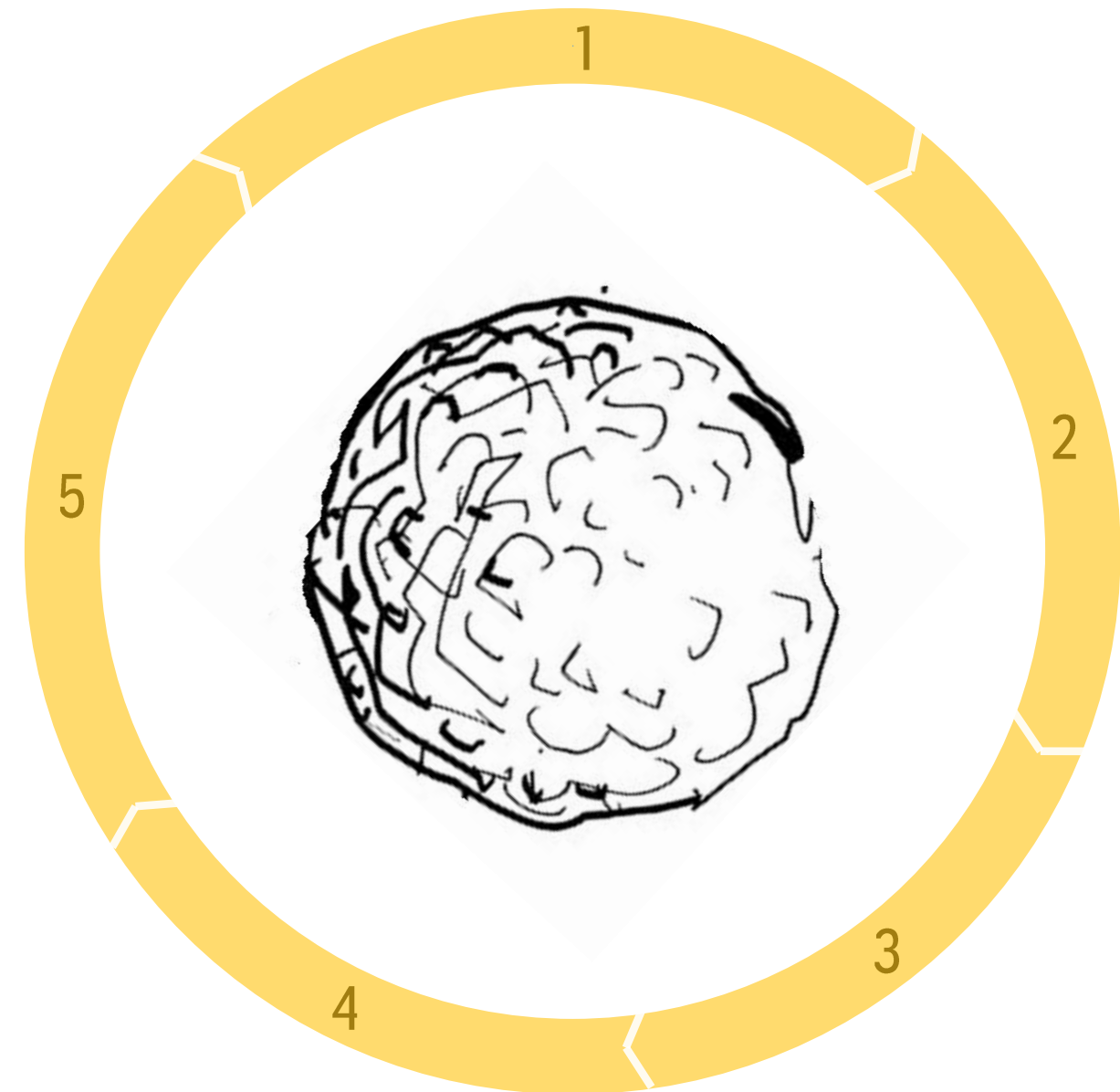
1. Identyfikacja nowych zagadnień
2. Przegląd celów i priorytetów
3. Zgromadzenie i interpretacja nowych danych

Źródło: *Planning and Urban Design Standards*, American Planning Association

Iteracyjny proces zarządzania zmianą

1. Identyfikacja potrzeb rewitalizacyjnych
2. Szukanie i pozyskanie partnerów
3. Przygotowanie strategii, opracowanie planu finansowego, decyzja o zatrudnieniu (lub nie) koordynatora (operatora), tworzenie partnerstw na potrzeby konkretnych projektów, ubieganie się o środki
4. Realizacja projektów
5. Monitorowanie i ocena efektów projektów.

Źródło: A. J. Sepiolo, P. Sikorska, W. Kłosowski. *Model wdrażania programu rewitalizacji. Procedury zarządzania i monitorowania z elementami Town Center Management*, Modelowa rewitalizacja miast, IRM.

Iteracyjny proces zarządzania zmianą

Tak ale pod warunkiem, że posiadamy:

1. czas,
2. warunki organizacyjne,
3. wypracowane wzorce współpracy.

Źródło: A. J. Sepiolo, P. Sikorska, W. Kłosowski. *Model wdrażania programu rewitalizacji. Procedury zarządzania i monitorowania z elementami Town Center Management*, Modelowa rewitalizacja miast, IRM.

Czy konieczne jest zadbanie o zmianę struktury organizacyjnej?

2) Analiza i weryfikacja cech i elementów programu rewitalizacji przeprowadzona jest w szczególności z uwzględnieniem:

e. sprawnej koordynacji;

Program rewitalizacji powinien być jednym z ważniejszych narzędzi wprowadzania zmian na obszarze gminy. **Konieczne jest zatem osadzenie go w systemie zarządzania rozwojem gminy oraz wykazanie tego w strukturze organizacyjnej gminy** (np. wyodrębniona jednostka w ramach struktury lub odrębna instytucja).

Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, Ministerstwo Rozwoju, Warszawa 2016, s.20.

Czy jest to konieczne?

- 2) Analiza i weryfikacja cech i elementów programu rewitalizacji przeprowadzona jest w szczególności z uwzględnieniem:
- f. stopnia realizacji zasady partnerstwa w odniesieniu do programu rewitalizacji;

W programie rewitalizacji należy wykazać, że w jego przygotowaniu zaangażowano społeczność lokalną i umożliwiono szeroką partycypację społeczną. Dla efektywności rewitalizacji **konieczne jest silne i trwałe partnerstwo między różnymi podmiotami zaangażowanymi w prowadzenie procesu rewitalizacji, a szczególnie we wdrażanie i ocenę efektów programu rewitalizacji.**

Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, Ministerstwo Rozwoju, Warszawa 2016, s.20.

Czy jest to konieczne?

Komplementarność **proceduralno-instytucjonalna**

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna oznacza konieczność **takiego zaprojektowania systemu zarządzania programem rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie** na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur.

W tym celu niezbędne jest **osadzenie systemu zarządzania programem rewitalizacji w przyjętym przez daną gminę systemie zarządzania w ogóle.**

Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, Ministerstwo Rozwoju, Warszawa 2016, s. 22.

Model wewnętrzny i zewnętrzny

> MODEL WEWNĘTRZNY

Zarządzanie poprzez struktury urzędu gminy

> MODEL ZEWNĘTRZNY

Operator

Przykłady adekwatne dla dużych miast:

Szczecińskie Centrum Renowacji Sp. z o.o.

Płock – Agencja Rewitalizacji Starówki sp. z o.o.

Wrocławska Rewitalizacja sp. z o.o.

Radom – Rewitalizacja sp. z o.o.

Model wewnętrzny i zewnętrzny

W warunkach większości gmin najefektywniej będzie gdy proces rewitalizacji prowadzony będzie:

- I. przez wydzieloną komórkę urzędu gminy,
- II. szef tej komórki jest pełnomocnikiem wójta, burmistrza, prezydenta ds. rewitalizacji.

W większych samorządach:

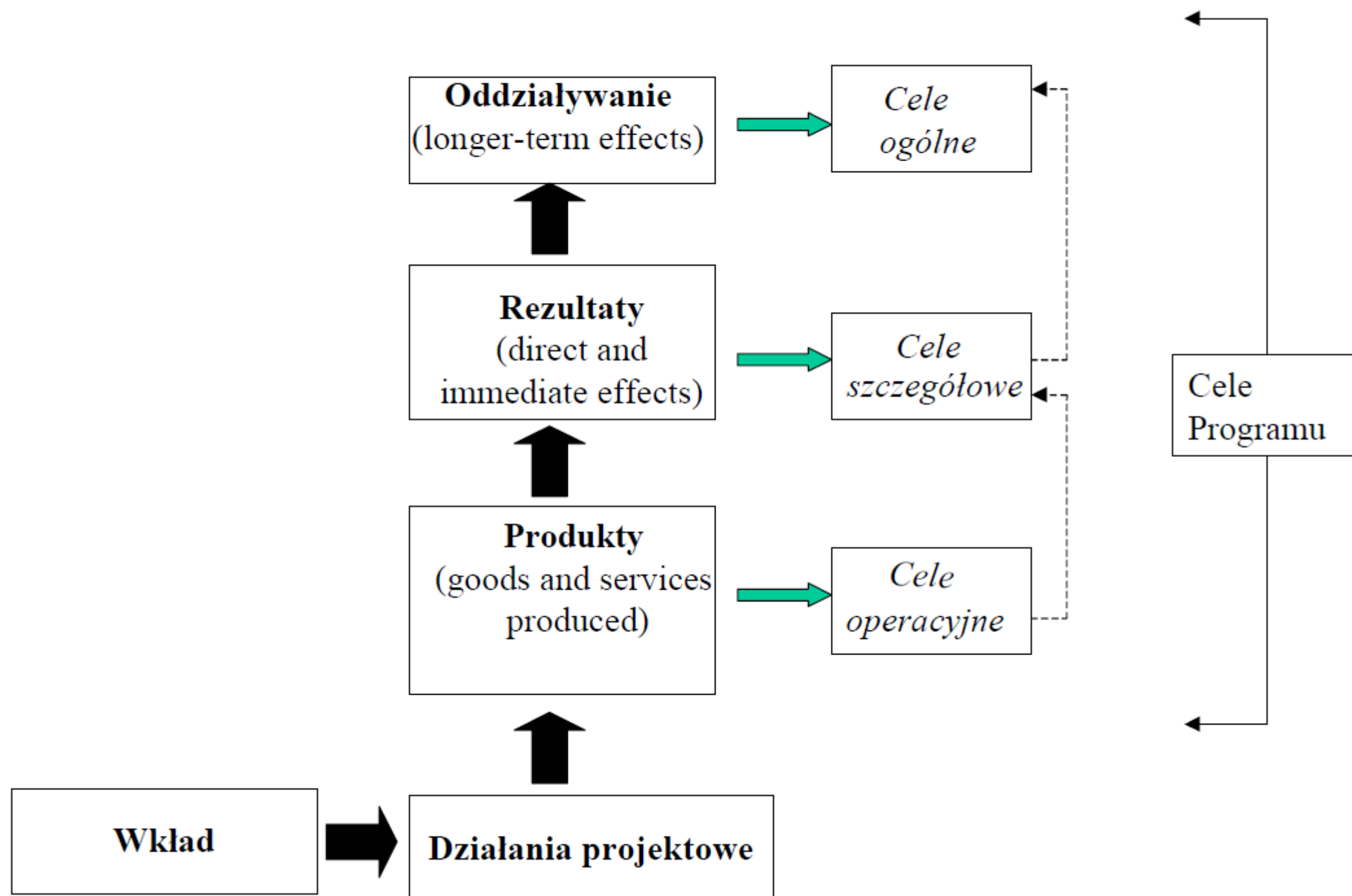
- I. prowadzony jest przez specjalnie powołany interdyscyplinarny zespół,
- II. obowiązkowo prace zespołu nadzoruje jeden z wiceprezydentów

ELEMENTY STRUKTURY ORGANIZACYJNEJ

Ciało opiniodawczo-doradcze

Jednostki odpowiedzialna za:

- merytoryczne przygotowanie projektów infrastrukturalnych tzw. twardych,
- merytorycznie przygotowanie projektów społecznych tzw. miękkich,
- pozyskanie środków finansowych,
- finansowe rozliczenie zaplanowanych projektów.

Źródło: *Indicative guidelines on evaluation methods: monitoring and evaluation indicators*, Working Document No. 2, European Commission, sierpień 2006, s. 7

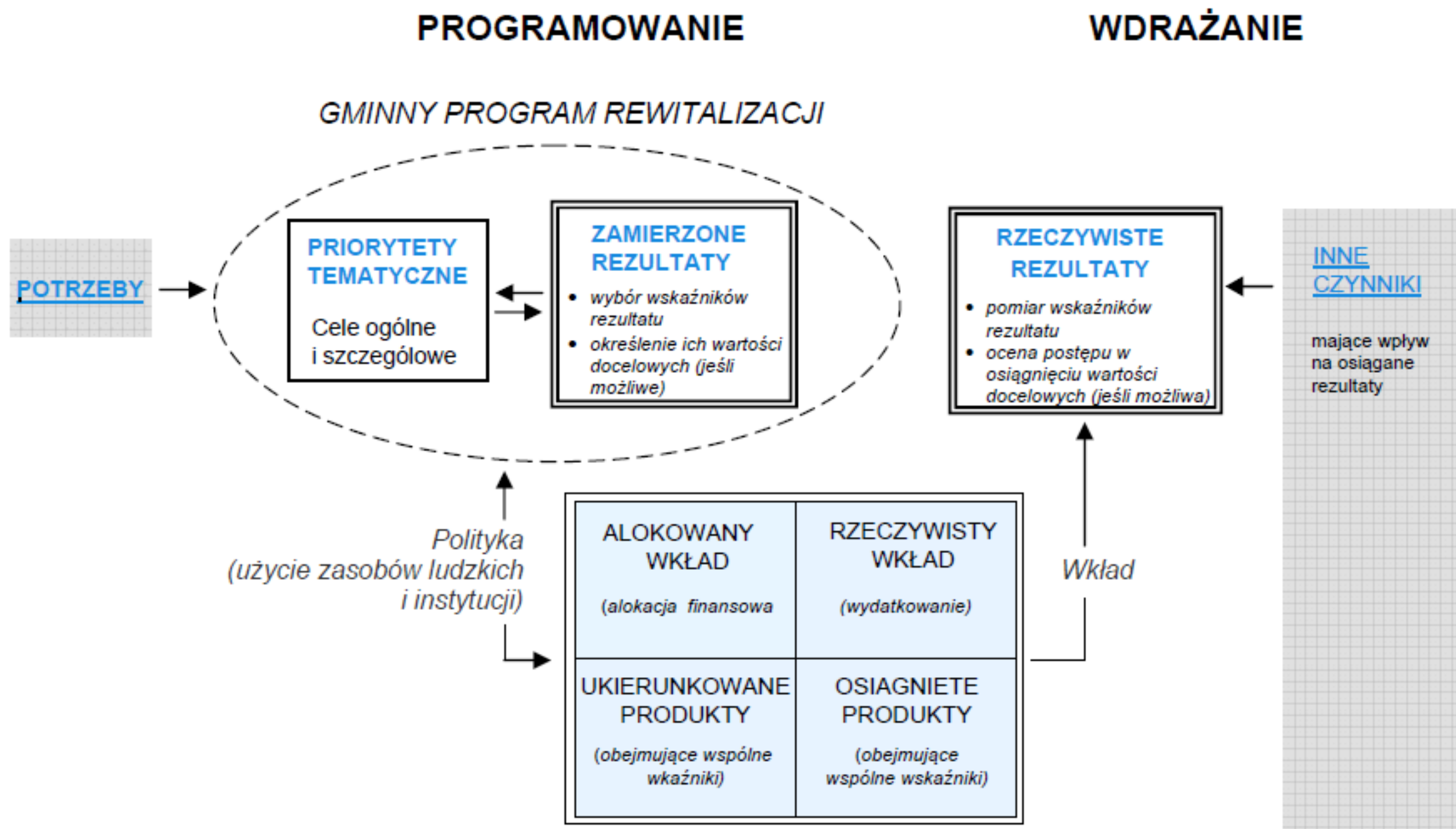
Jak widać z powyższego, dotychczasowa matryca podkreślała logikę budowania celów oraz wskaźników.

Produkty generowały rezultaty, a te generowały oddziaływania. Natomiast produkty, rezultaty i oddziaływania przyczyniały się do realizacji celów - odpowiednio do celów operacyjnych, szczegółowych i ogólnych.

Schemat ten więc **zakładał prostą zależność liniową pomiędzy samymi wskaźnikami oraz pomiędzy wskaźnikami a celami. Ponadto nie przewidywał wpływu innych czynników.**

Nie wprowadzał również podziału wskaźników ze względu na poziom wskaźnikowanych działań – **zakładano taką samą logikę dla projektu, jak i strategii.**

Źródło: praca zbiorowa, *Opracowanie systemu rekomendowanych wskaźników ewaluacji oraz wytycznych dla systemu monitoringu rewitalizacji centrum Łodzi*, Raport metodologiczny, Łódź 2015 r

Źródło: *Outcome Indicators And Targets. Towards a New System of Monitoring and Evaluation in EU Cohesion Policy.* Revised version, June 2011, s. 4.

Zgodnie z nową logiką **na poziomie projektów** (a także konkretnych także działań) mamy głównie produkty, natomiast rezultaty występują **na poziomie strategii!!!!!!**.

Na wskaźniki rezultatu mają wpływ zarówno podjęta interwencja publiczna, jak i czynniki zewnętrzne.

Przekładając język realizacji projektów rewitalizacyjnych, **produkty mamy na poziomie konkretnych działań podejmowanych na obszarze rewitalizowanym** (np. projekty aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców), a rezultaty występują **na poziomie Gminnego Programu Rewitalizacji**.

Źródło: praca zbiorowa, *Opracowanie systemu rekomendowanych wskaźników ewaluacji oraz wytycznych dla systemu monitoringu rewitalizacji centrum Łodzi*, Raport metodologiczny, Łódź 2015 r

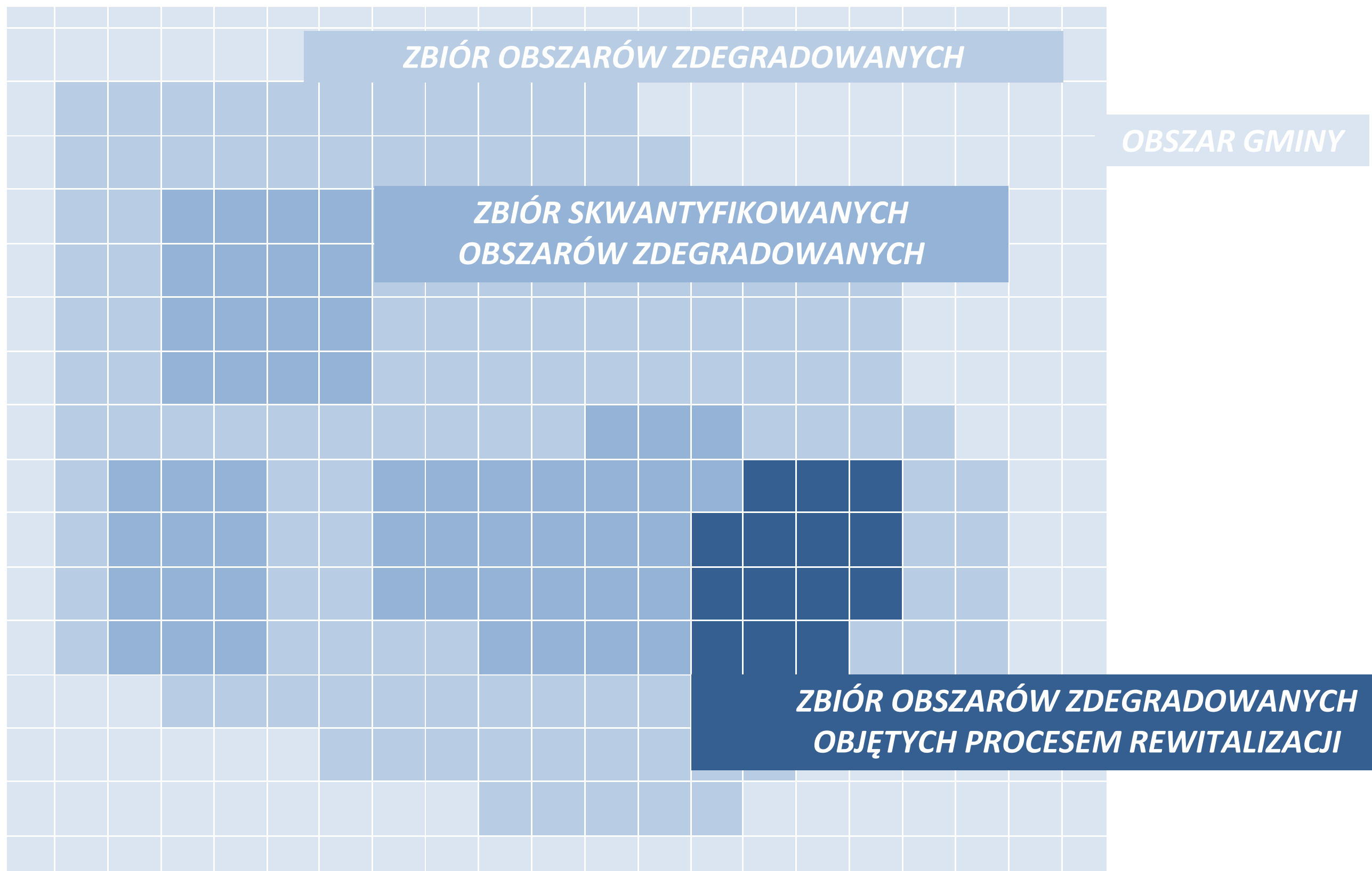
Najważniejsze zmiany w stosunku do obecnego okresu programowania polegają na:

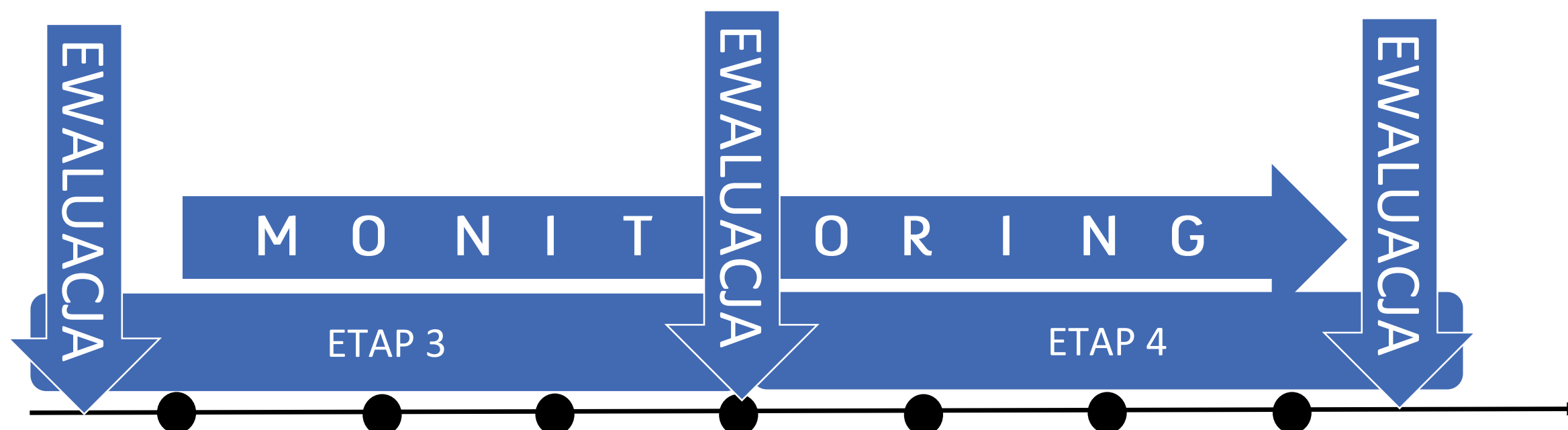
- położeniu nacisku na stosowanie wskaźników rezultatu (celu) i monitorowanie ich osiągania,
- modyfikacji miejsca wskaźników w logice interwencji,
- promowaniu ewaluacji opartej na sytuacji kontrfaktycznej.

Dotychczas zamierzone rezultaty były formułowane w dokumentach strategicznych w sposób sektorowy.

Zgodnie z nowym podejściem powinny natomiast skupiać się na zagadnieniach dotyczących polepszania jakości życia ludzi i rozwoju ich kompetencji, możliwości, zdolności w różnych rolach (np. jako konsumentów, pracowników, przedsiębiorców, członków rodziny lub społeczności, etc.).

Źródło: praca zbiorowa, *Opracowanie systemu rekomendowanych wskaźników ewaluacji oraz wytycznych dla systemu monitoringu rewitalizacji centrum Łodzi*, Raport metodologiczny, Łódź 2015 r

Monitoring

Monitoring to **regularne zbieranie i analiza danych na temat realizacji projektu w trakcie jego przebiegu**. Dzięki monitoringowi sprawdzamy zgodność przebiegu realizacji projektu z naszymi wcześniejszymi planami i założeniami, zarówno w aspekcie rzeczowym (postępów prac, alokacji zasobów), jak i finansowym.

Źródło: A. Kowalewska, *Poradnik dla Wnioskodawcy: Jak przygotować dobry projekt, a potem przeprowadzić jego ewaluację*, Departament Edukacji i Wydawnictw NBP, Warszawa 2015 r., s. 4.

Ewaluacja

Ewaluacja to systematyczna i **obiektywna ocena wartości trwającego lub zakończonego projektu**, uwzględniająca nie tylko sposób jego realizacji, ale także jego koncepcję (teorię) oraz – przede wszystkim – **osiągane rezultaty**. Celem ewaluacji jest **sprawdzenie, czy projekt odpowiada na zdiagnozowane potrzeby, czy osiąga zaplanowane cele** (wywołuje zaplanowane rezultaty) oraz czy **zmiany wywołane jego realizacją można uznać za trwałe**.

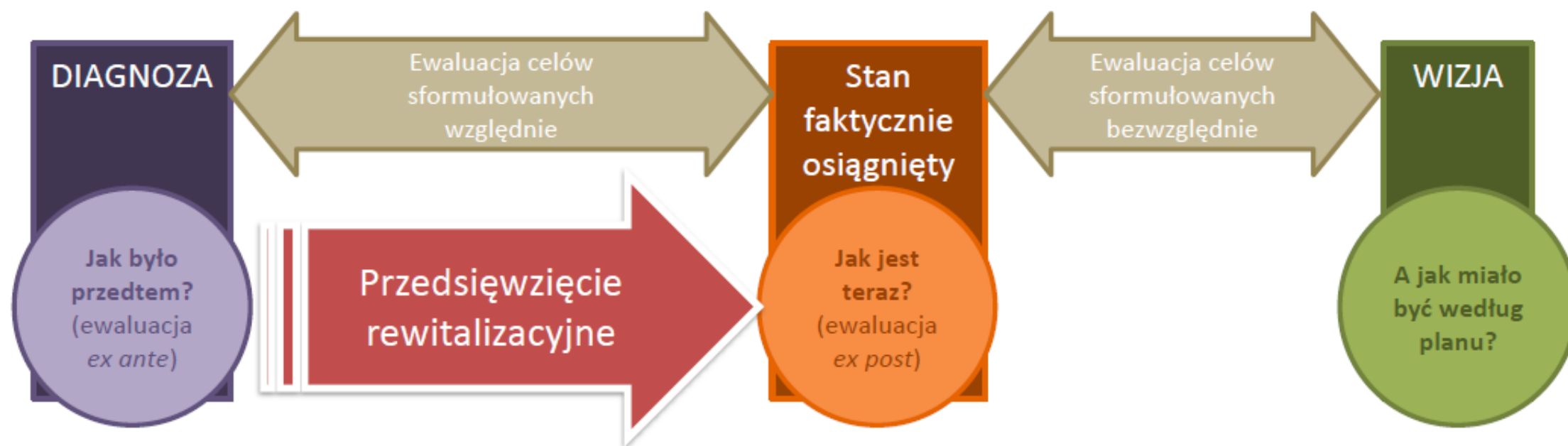
Źródło: A. Kowalewska, *Poradnik dla Wnioskodawcy: Jak przygotować dobry projekt, a potem przeprowadzić jego ewaluację*, Departament Edukacji i Wydawnictw NBP, Warszawa 2015 r., s. 4.

Monitoring procesu rewitalizacji

systematyczne rejestrowanie i raportowanie postępów procesu rewitalizacji

Monitoring projektu

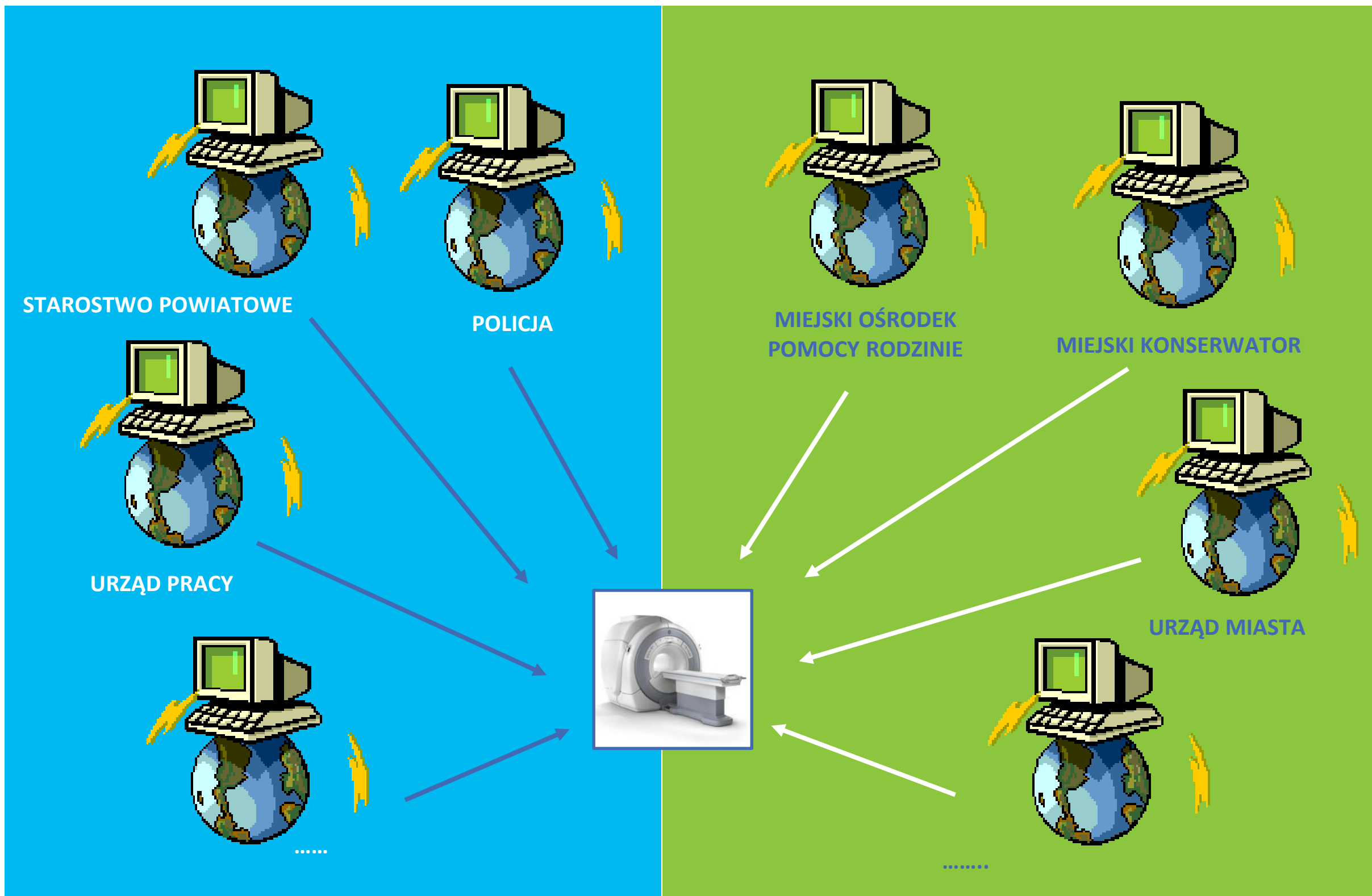
to w większości przypadków bezpośredni efekt konkretnego projektu

Źródło: A. J. Sepiolo, P. Sikorska, W. Kłosowski. *Model wdrażania programu rewitalizacji. Procedury zarządzania i monitorowania z elementami Town Center Management*, Modelowa rewitalizacja miast, IRM.

NA TE PYTANIA NALEŻY SOBIE ODPOWIEDZIEĆ JUŻ TERAZ:

1. Jakie źródła danych wykorzystamy?
2. Kogo poddamy pomiarowi?
3. Jakie narzędzia pomiaru należy zastosować?
4. Kto będzie zbierał dane?
5. Kiedy dane będą zbierane?

Część wskaźników będzie mierzona **tylko w trakcie realizacji działań** (np. wskaźniki niezbędne do kryterium efektywności/wydajności).

Aby zapewnić dane pozwalające ocenić trwałość, w katalogu wskaźników muszą się znaleźć takie, które **obrazują zmiany w dłuższym horyzoncie czasowym**, a więc np. **wskaźniki, dla których dane pierwotne gromadzone są w systemie on-going przez inne instytucje**, np. dane gromadzone przez PUP w odniesieniu do rynku pracy, czy też dane gromadzone przez policję w odniesieniu do bezpieczeństwa publicznego.

Zbudowanie dobrej polityki rewitalizacyjnej
wymaga odpowiedniej bazy danych,
dobry bank danych

wymaga natomiast zrozumienia takiej potrzeby przez decydentów.

„Wiedza to siła”
Francis Bacon

Należy przeprowadzić **analizę dostępności danych**

Należałoby opracować metryczkę każdego ze wskaźników, czyli określić jego dokładną definicję:

- z czego się składa,
- w jakim formacie jest gromadzony,
- jakie są źródła pozyskiwania danych pierwotnych.

W dużej mierze konieczne będzie **opieranie się na danych gromadzonych** przy okazji opracowywanie **diagnozy obszarów zdegradowanych**.

Katalog wskaźników powinien:

- opierać się na łatwo dostępnych danych (lub danych, które można relatywnie tanio pozyskać),
- danych które cechują się wysoką jakością, tzn. gromadzone są (lub możliwe do gromadzenia) w równych odstępach czasowych (porównywalność zmian w czasie),
- gromadzone są dla odpowiednich jednostkach przestrzennych (przystawalność wskaźników do obszaru rewitalizacji),
- gromadzone są w sposób gwarantujący kompletność budowanych baz monitoringowych.

Skąd i jakie dane pozyskać do monitoringu

Ogólne wymagania techniczne w odniesieniu do pozyskiwanych danych definiowane są przez następujące cechy:

1. **jednoznaczność** (co do położenia w przestrzeni geograficznej),
2. **jednorodność** (pomiar zjawiska w identycznej skali pomiarowej dla całego zbioru danych),
3. **kompletność** (występowanie danych pomiarowych dla całego obszaru opracowania),
4. **dokładność** (wykonanie pomiaru z identyczną precyzją),
5. **aktualność** (pomiar w tym samym czasie).

Źródło: J. Jeżak, P. Cholewiński, *Automatyzacja procesu analitycznego [w:] System monitorowania rewitalizacji, IRM Kraków 2010.*

EWALUACJA

ex-ante – budowa bazy wiedzy (przed rozpoczęciem wdrażania)

on-going - w trakcie realizacji procesu rewitalizacji (na zakończenie etapu)

ex-post – na zakończenie programu, po zakończeniu jego realizacji

ad-hoc – w razie potrzeby, działanie niezaplanowane.

Trafność – W jakim stopniu cele projektu odpowiadają na istniejące potrzeby i problemy?

Skuteczność – Czy i w jakim stopniu osiągnięto cele projektu? Czy zastosowane działania przyniosły zaplanowane rezultaty?

Efektywność – Jaka jest relacja między nakładami (finansowymi, ludzkimi, czasowymi) a osiągniętymi rezultatami projektu? Jak mają się koszty do korzyści?

Użyteczność – Jakie są rzeczywiste efekty projektu (planowane i nieplanowane) notowane wśród beneficjentów? Jakie korzyści projekt przyniósł beneficjentom (niezależnie od tego, jakie cele miał realizować)?

Trwałość – Czy pozytywne efekty projektu utrzymują się po jego zakończeniu?

Źródło: A. Kowalewska, *Poradnik dla Wnioskodawcy: Jak przygotować dobry projekt, a potem przeprowadzić jego ewaluację*, Departament Edukacji i Wydawnictw NBP, Warszawa 2015 r., s. 36.

Wskaźniki ewaluacji:

1. odzwierciedlają zjawiska społeczno-gospodarcze (możliwe do obserwowania i zmierzenia),
2. pozwalają ocenić w jakim stopniu udało się osiągnąć założony cel rewitalizacji,
3. stanowią będą jeden z najistotniejszych źródeł wiedzy o zmianach społecznych uruchamianych bądź nie przez interwencję w obszarach poddawanych rewitalizacji,

Ważne są nie tylko cechy poszczególnych wskaźników stworzonych w ramach systemu monitoringu, ale także ich **wzajemne powiązania**, a także **relacje wskaźników w odniesieniu do celów**, jakie ma realizować program rewitalizacji.

System wskaźników w Gminnym Programie Rewitalizacji

Wskaźnik będzie przybierał trzy wartości:

- a. wartość bazową,
- b. wartość osiągniętą w momencie ewaluacji,
- c. wartość docelową, planowaną w zaproponowanej wizji obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji.

Przyjmujemy, że:

- > każdy z celów rewitalizacji musi mieć przypisany wskaźnik
- > każde przedsięwzięcie rewitalizacyjne wpisane na listę, o której mowa w art. 15 ust. 1 p. 5 lit. a), musi mieć jasno zdefiniowany cel, a ten cel należy także opatrzyć odpowiednim wskaźnikiem ewaluacji.

Po pierwsze musimy **określić te zjawiska życia społeczno-gospodarczego gminy, których zmienność w czasie będą badać wskaźniki.**

Celem oceny będzie próba uchwycenia zmian zachodzące dzięki działaniom rewitalizacyjnym.

Ten pierwszy krok będzie się składać z trzech mniejszych kroków:

- **definicji zjawisk społecznych i gospodarczych**, które będziemy badać/mierzyć (formułowanie jednoznacznych i przejrzystych odpowiedzi na pytania, co i dlaczego jest mierzone)
- **określeniu elementów składowych każdego ze zdefiniowanych zjawisk** (odpowiedzi na pytania, czy badane zjawiska można mierzyć w formie pojedynczych wskaźników, czy też wymagane jest tworzenie wskaźników złożonych (*composite indicators*), czy też obserwacja prowadzona powinna być z użyciem kilku wskaźników prostych);

Źródło: praca zbiorowa, *Opracowanie systemu rekomendowanych wskaźników ewaluacji oraz wytycznych dla systemu monitoringu rewitalizacji centrum Łodzi*, Raport metodologiczny, Łódź 2015 r

Definicja zjawisk, które będą badane przy wykorzystaniu tworzonych wskaźników.

Ten pierwszy krok będzie się składać z trzech mniejszych kroków:

- **ustanowienie kryteriów selekcyjnych dla wskaźników głównych i pomocniczych** (określenie, jakie kryteria powinien spełniać wskaźnik, aby być włączonym do katalogu).

Kluczowe będzie osadzenie wskaźników w całej logice realizowanej interwencji publicznej, czyli programu rewitalizacji.

Wskaźniki **muszą się wprost i bezpośrednio odnosić do celów i działań instytucji publicznych odpowiedzialnych za zarządzanie programem rewitalizacji.**

Tylko wówczas możliwe będzie **budowanie relacji przyczynowo skutkowych między zmianami wartości wskaźników i działaniami podjętymi w programie.**

Źródło: praca zbiorowa, *Opracowanie systemu rekomendowanych wskaźników ewaluacji oraz wytycznych dla systemu monitoringu rewitalizacji centrum Łodzi*, Raport metodologiczny, Łódź 2015 r

Charakterystyka wskaźników

- > Nazwa wskaźnika
- > Rodzaj wskaźnika: Główny, pomocniczy, prosty, złożony
- > Zawartość informacyjna wskaźnika (tj. co konkretnie mierzy/przybliża, jakie zjawisko) (trafność mierzenia postępu realizacji danego celu)
- > Źródło danych w podziale na pierwotne (własne) lub wtórne pozyskane z innych źródeł np. rejestrowych (dostępność danych oraz ich wiarygodność)
- > Sposób pomiaru – wytyczne metodologiczne (jak to badać/mierzyć/obliczać, tj. jakich przekształceń dokonać) (mierzalność)
- > Interwał czasowy mierzenia, tj. w jakich odstępach czasowych należy go mierzyć oraz jaki czas po interwencji należy go badać (tj. kiedy jest sens mierzyć efektywność danej interwencji)
- > Sposób wyznaczania wartości bazowej (np. dana z pierwszego pomiaru, przeprowadzonego w określonym czasie)
- > Sposób wyznaczania wartości docelowej (np. poprzez ekstrapolację zmian, porównania do innych miast, itp.)
- > Cel ogólny/szczegółowy, którego dany wskaźnik dotyczy

Źródło: praca zbiorowa, *Opracowanie systemu rekomendowanych wskaźników ewaluacji oraz wytycznych dla systemu monitoringu rewitalizacji centrum Łodzi*, Raport metodologiczny, Łódź 2015 r

- 1) IZ prowadzą monitoring projektów rewitalizacyjnych w ramach własnych programów operacyjnych. Na potrzeby monitoringu projektów rewitalizacyjnych IZ wprowadza do słownika programowego SL2014 typ projektu wartość: „projekt rewitalizacyjny” i **zobowiązuje podległe instytucje do jej wykorzystania w celu identyfikowania wniosków o dofinansowanie i umów/decyzji o dofinansowaniu dot. projektów rewitalizacyjnych.** Właściwe oznaczanie projektów w systemie umożliwia agregowanie informacji na temat projektów rewitalizacyjnych wspartych środkami UE.
- 2) IZ zapewnia, że KM w ramach realizacji zadań monitoruje efektywność wydatków na projekty rewitalizacyjne.

*Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020,
Ministerstwo Rozwoju, Warszawa 2016, s. 18.*

Jako udział projektu w obszarze objętym programem rewitalizacji powinno się podać wartość procentową jaką dany projekt realizuje na obszarze objętym programem rewitalizacji.

Wsparcia należy szukać:

- I. w dostępnych źródłach wiedzy:
 - a) dokumentach urzędu marszałkowskiego,
 - b) informacjach zawartych na stronach www:
 - <https://www.mr.gov.pl/rewitalizacja>
 - https://www.mr.gov.pl/media/12038/Ustawa_o_rewitalizacji-najczesciej_zadawane_pytania.pdf
 - <http://centrumwiedzy.org/>
 - <http://www.rpo.malopolska.pl/czesto-zadawane-pytania#pytanie67>
 - c) dostępnych publikacjach:
- III. innych samorządach, które prowadzą ten proces już od parunastu lat z sukcesem.

INSTYTUT EKONOMIKI PRZESTRZENI

ul. Na Błonie 15a/22,
30-015 Kraków
tel. 508 227 980

e-mail: iep@iep.krakow.pl

